

een mysterieuze samenhang tusschen het Etrurië van de IVe en Ve eeuw voor Christus en datgene wat dezelfde landstreek Toscane veel later aan romaansch en gotisch en in de Renaissance zal voortbrengen. Hoe sterk en hoe lang ook een continuïteit verbroken was, toch komt men in de verzoeking bij den domkoepel over Santa Reparata te Florence te denken aan etrurischen gewelfbouw, bij een Della Robbia aan hun terracottaplastiek, in het bijzonder aan de figuren uit Veji, bij de bronskunst van een Verrocchio of Donatello aan zoo tallooze etrurische bronzen, jazelfs wordt men herinnerd bij de bronzen deuren van het florentijnsche baptisterium aan de bronzen deuren die de romeinsche veldheer Camillus, toen hij Veji veroverd had, uit de buit voor zich behield, en die dus, naar Weege vermoed heeft, wel evenzeer met reliefs getooid moeten geweest zijn. En kunnen wij dienzelfden samenhang ook niet bij de schilderkunst constateeren? Wij weten dat evenals hun graven ook de huizen en paleizen der Etruriërs rijkelijk met wandschilderingen versierd waren, en het is diezelfde voorliefde die ons treft in de dom in Siena, in het paleis der Medici in Florence, in San Gimignano en elders.

Maar van welken aard is die samenhang? Er is zeker ook een uiterlijke: inderdaad kende men in het trecento en quattrocento wel enkele voortbrengselen der etrurische kunst. Een enkel der in de vorige eeuw ontdekte graven schijnt toch ook vroeger wel eens een tijd lang bekend geweest te zijn om dan weer vergeten te worden. Zoo moet ook Michel Angelo wel eens deze graven bezocht hebben en zelfs studies gemaakt hebben naar hun schilderingen. Zoo stelt immers een van zijn teekeningen een man met baard voor die als hoofdbedekking een wolfskop draagt: de gelijkenis met de Hadeskop uit de Tomba dell'Orco in Corneto is te treffend om toevallig te zijn.

Er bestaat echter ook een innerlijke samenhang, die daarmee niet geraakt wordt. Moeten wij tot verklaring daarvan werkelijk gelooven wat een Hausenstein daarover zegt? „Die entscheidenden Bedingungen der Produktivität liegen im Boden. Von der Frage, wer man sei und woher, verschiebt sich die Entscheidung auf die andere Frage, wo man sei und wo man verweile, wo man stehe und wo man einwachse.” Zulk een Lamarckisme in de kunst kunnen wij toch bezwaarlijk als alleen geldig aanvaarden. Zoeken wij een verklaring liever daarnevens in de samenstelling der bevolking, in hun ras en in hun erfelijke constitutie, die weliswaar voor het oog, door het binnenstroomen van nieuwe bevolkingselementen geheel veranderd kan schijnen, maar die na eeuwen, door selectieve processen, die bepaalde elementen steeds weer uitstooten, in onveranderden vorm weer kan optreden.

De Tomba dell'Orco, het „graf der onderwereld”, zoo genoemd naar de voorstellingen uit de onderwereld die haar wanden bedekken, is gebouwd in